

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 9.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.9.80>

УДК 336.7

Р. В. Лоїк,

аспірант, Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-2264-534X>

ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ РОЛЬ У СТИМУЛЮВАННІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В РЕАЛІЯХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

R. Loik,

Postgraduate student, Ivan Franko National University of Lviv

FINANCIAL TECHNOLOGIES AND THEIR ROLE IN STIMULATING INNOVATION AND INVESTMENT PROCESSES AMIDST THE DIGITALIZATION OF UKRAINE'S ECONOMY

У статті проведено аналіз окремих трендів розвитку фінансових технологій у контексті зростання їх ролі у стимулюванні інноваційно-інвестиційних процесів в реаліях цифровізації української економіки. Узагальнено підходи науковців та експертів і окреслено авторський погляд щодо трактування поняття “фінтех” як сукупності цифрових рішень, що використовуються для автоматизації, оптимізації та розширення фінансових послуг, сприяючи підвищенню ефективності, доступності та інклюзивності фінансових систем. Продіагностовано джерела фінансування фінтех-

компаній та їх розподіл за сферами діяльності в Україні, враховуючи високий рівень цифровізації в країні. Аргументовано, що фінансові технології в Україні мають значний потенціал, особливо у сферах штучного інтелекту, кібербезпеки, хмарних сервісів та автоматизації фінансових процесів. Обґрунтовано, що для подальшого розвитку інноваційно-інвестиційних процесів у фінтех-сфері (як ланцюгова реакція – у багатьох інших галузях) необхідно посилити державну підтримку, спростити регулювання, розширити міжнародне партнерство та залучати венчурний капітал задля диверсифікації інвестицій в інновації та зміцнення фінансового забезпечення.

The article analyzes specific trends in the development of financial technologies in the context of their growing role in stimulating innovation and investment processes amidst the digitalization of Ukraine's economy. The approaches of scholars and experts are generalized, and the authors' view is outlined regarding the interpretation of the concept of "fintech" as a set of digital solutions used for the automation, optimization, and expansion of financial services, thereby contributing to improved efficiency, accessibility, and inclusiveness of financial systems. The sources of financing for fintech companies and their distribution across different areas of activity in Ukraine are examined, taking into account the high level of digitalization in the country. It is argued that financial technologies in Ukraine possess significant potential, particularly in the fields of artificial intelligence, cybersecurity, cloud services, and the automation of financial processes. Thus, financial technologies in Ukraine have acquired particular importance under martial law. They contribute to economic resilience, ensure access to financial services, and support businesses. The main priorities for the implementation of fintech in the national economy include the development of electronic payments, digital banking, blockchain solutions, insurance and lending technologies, as well as financial analytics and Big Data. Overall, Ukraine demonstrates an active development of the fintech sector, with more than 250 companies operating, nearly half of which are already present in international

markets. The key challenges remain insufficient diversification of financing sources, as 79% of companies rely on their own funds, limited access to external investments, and a lack of regulatory frameworks for some emerging financial technologies, such as BNPL,, robo-advisors and RegTech. It is substantiated that for the further development of innovation and investment processes in the fintech sphere (which, as a chain reaction, affects many other industries), it is necessary to strengthen state support, simplify regulation, expand international partnerships, and attract venture capital in order to diversify innovation investments and reinforce financial provision.

Ключові слова: *фінансові технології, фінтех, цифровізація, інновації, інвестиції, джерела фінансування, інноваційно-інвестиційні процеси.*

Keywords: *financial technologies, fintech, digitalization, innovations, investments, funding sources, innovation and investment processes.*

Постановка проблеми. Воєнний стан в Україні суттєво змінює економічні пріоритети і потребує швидкої адаптації фінансової системи до нових реалій. В умовах руйнування інфраструктури, відтоку капіталу та економічної нестабільності, фінансові технології можуть стати важливим інструментом для забезпечення стійкості, збереження доступу до фінансових послуг та прискорення відновлення країни, враховуючи рівень їхньої інноваційності та вплив на різні галузі і сектори національної економіки.

Сьогодні Україна активно впроваджує цифрові фінансові рішення: розвиток електронних платежів, застосування блокчейн-технологій для підвищення прозорості фінансових операцій, створення платформ для підтримки мікро-, малого та середнього бізнесу, а також зміцнення кібербезпеки. Усі ці заходи спрямовані не тільки на відповідь на поточні виклики, а й актуалізують питання формування стійкої діджиталізованої фінансової екосистеми, що сприятиме економічному зростанню, залученню іноземних інвесторів та інтеграції України у світовий фінансовий простір.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці розвитку фінансових технологій, зокрема у контексті стимулювання інноваційно-інвестиційних процесів, присвячені праці українських та іноземних вчених. Систематизуючи окремі підходи, передусім зауважимо, що фінтех розглядається як комп'ютерні програми та інші технології, які використовують для активації або підтримки як банківських, так і різноманітних фінансових послуг [7]. Водночас М. Юнгер та М. Міцнер вважають, що фінтех – це послуги різних високотехнологічних стартапів, що мають інноваційні моделі бізнесу, та цифрових платформ і застосовують їх для надання фінансових послуг [8]. Згідно позиції Д. Макоулі фінтех – це економічна галузь, що складається з компаній, які використовують технології для підвищення ефективності фінансових систем [8]. Водночас, зауважимо, що М. Крупка, О. Щуревич аналізують розвиток фінтех-екосистеми України водночас і в контексті співпраці між різними стейкхолдерами в умовах цифрового суспільства [3]. Також учені Н. Демчишак, А. Клек, О. Солук, серед іншого, вивчали окремо потенціал впровадження інноваційних підходів у розрахунково-платіжних відносинах в умовах цифровізації економіки та підприємництва в Україні [1], а також інституційно-організаційні основи формування фінтех-екосистеми в розрізі впливу інвестиційних ризиків на інноваційну активність і цифровізацію бізнесу [2]. Однак новизна поняття фінтеху та його значення у забезпеченні прогресу інновацій та розширенні інвестицій у різних галузях формує передумови для активізації відповідних наукових пошуків.

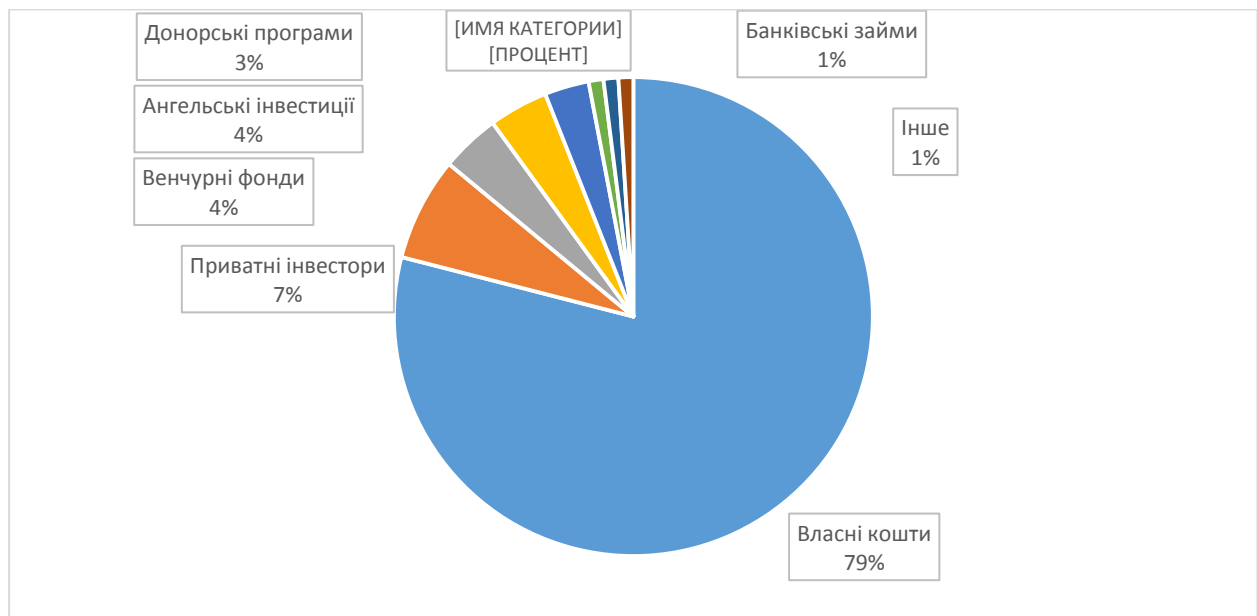
Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз трендів розвитку фінансових технологій у контексті зростання їх ролі у стимулюванні інноваційно-інвестиційних процесів в реаліях цифровізації української економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Узагальнюючи уже наведені підходи науковців та експертів, окреслимо власний погляд щодо трактування поняття “фінтех”. Пропонуємо його розглядати передусім як сукупність цифрових рішень, що використовуються для автоматизації,

оптимізації та розширення фінансових послуг, сприяючи підвищенню ефективності, доступності та інклюзивності фінансових систем.

Зауважимо, що до основних правових актів, які стосуються регулювання фінтеху в Україні можна віднести Закони України “Про фінансові послуги та фінансові компанії”, “Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні”, “Про платіжні послуги” та інші нормативні акти, у яких прямо чи опосередковано врегульовуються певні норми, пов’язані із ринком фінансових послуг, безпековими аспектами його формування, а також стимулюванням, враховуючи дотичність практично до більшості галузей і секторів економіки.

Аналізуючи детальніше тренди, характерно, що 19 % українських фінтех-компаній можна вважати стартапами, враховуючи рівень їх розвитку. З них 13 % – на етапі початку продажів, 5 % – мають мінімально життєздатний продукт і 1% – лише план щодо реалізації своєї ідеї [6]. У цьому контексті розглянемо детальніше джерела фінансування, які використовують власне фінтех-компанії, реалізуючи інновації та продовжуючи здійснювати інвестиції в свою діяльність (рис. 1).

**Рис. 1. Джерела фінансування фінтех-компаній в Україні
станом на 2024 р.**

Джерело: побудовано на основі: [6].

Як видно із даних на рис. 1 серед основних джерел виокремлено інформацію про власні кошти, приватних інвесторів, венчурні фонди, ангельські інвестиції, донорські програми, акселератори та інкубатори, банківські позики тощо. Зауважимо, що у загальній структурі джерел фінансування левову частку (79 %) становлять власні кошти, що свідчить про самостійність компаній, здатність акумулювати кошти та ефективно здійснювати діяльність. Але з іншого боку, це вказує на обмежений доступ до альтернативного інвестування, а саме недостатню диверсифікацію джерел, що створює високий ризик для засновників, якщо компанія стане неуспішною. У цьому контексті, важливо, щоб частка венчурних фондів зростала, адже саме вони на пізніших раундах інвестування можуть мати вирішальне значення для фінтех-стартапів. Також необхідними на відповідних раундах інвестування є ангельські інвестиції, адже підтримують компанії на ранніх стадіях, що в період воєнного стану є пріоритетним та може впливати на інноваційні процеси в країні загалом, а також головним чином у межах конкретної бізнес-структури чи власне команди стартапу, яка потребує фінансування. Відтак, інституціоналізація механізмів підтримки безпосередньо фінтех-стартапів можлива за умови розширення діяльності Українського фонду стартапів, а також створення аналогічних інституцій (до прикладу Державного венчурного фонду).

Для розуміння пріоритетів фінансового забезпечення інноваційно-інвестиційних процесів в умовах стрімкої цифровізації важливо розуміти структуру витрати бізнесу, у даному випадку фінтех-компаній, зокрема можна виділити витрати на: 1) технологічну інфраструктуру; 2) ліцензування та регуляторні вимоги; 3) операційні витрати; 4) маркетинг та залучення клієнтів; 5) персонал; 6) власне інвестиції в інновації, у тім числі R&D.

Витрати на технологічну структуру можуть складатись з витрат на розробку та підтримку платформи компанії, хмарних сервісів, серверів, кібербезпеку. Друга група – отримання ліцензій, на аудит (послуги бухгалтерів, юристів). Операційні витрати можуть включати комісії

платіжних систем, обслуговування клієнтів, обробку транзакцій та інше. Витрати на просування, реклами, брендинг, щоб залучити клієнтів займають левову частку маркетингових витрат. Щодо персоналу – це зарплати IT-фахівців, фінансистів, аналітиків. Безумовно R&D-дослідження, розробка і тестування нових фінтех-продуктів потребують найбільших інвестицій як і будь-які інновації загалом. Стимулювати ці процеси, як уже було зазначено у ширшому контексті щодо різних стартапів, можуть інкубатори та акселератори.

Своєю чергою, успішність інвестицій у власні інновації залежить від моделі монетизації фінтех-компанії чи фінтех-стартапу, яка може формуватися по-різному, скажімо наступним чином: найбільша частка отриманого прибутку через підписку (регулярні платежі) – 35 %, ліцензії і супроводження – 35 %, трансакційні комісії – 33 %. Наприклад, 26 % фінтех-компаній отримують прибуток з реалізації власних товарів і послуг, а 9 % компаній діляться успіхом із зацікавленими сторонами, обираючи бізнес-модель розподілу доходу. Характерно, що 7 % респондентів за результатами опитування в Україні надають послуги базового рівня безплатно, а за можливість скористатися додатковими чи розширеними послугами стягують плату, а 2 % компаній працюють на моделі SaaS, розробляючи програмне забезпечення [30].

Розуміння пріоритетів фінансового забезпечення інноваційно-інвестиційних процесів в Україні також передбачає аналіз сфер діяльності фінтех-бізнесу. Зокрема, вже четвертий рік поспіль найбільш популярна діяльність у сфері технологічної інфраструктури. Відтак, згідно зі статистичними дослідженнями Української асоціації фінтех та інноваційних компаній, найбільше зростання простежується у сфері технологічної інфраструктури (36 %) (рис. 2), де відповідна частка зросла в порівнянні з 2023 р. на 12%. Платіжні сервіси і перекази зберігають другу позицію і теж зросли на 1 %, що спричинено викликами війни. Помітне зниження демонструє споживче кредитування (з 12 % у 2023 р. до 7 % у 2024 р.), що

може бути пов'язано з жорсткішими умовами кредитування і обережністю позичальників [4; 6].

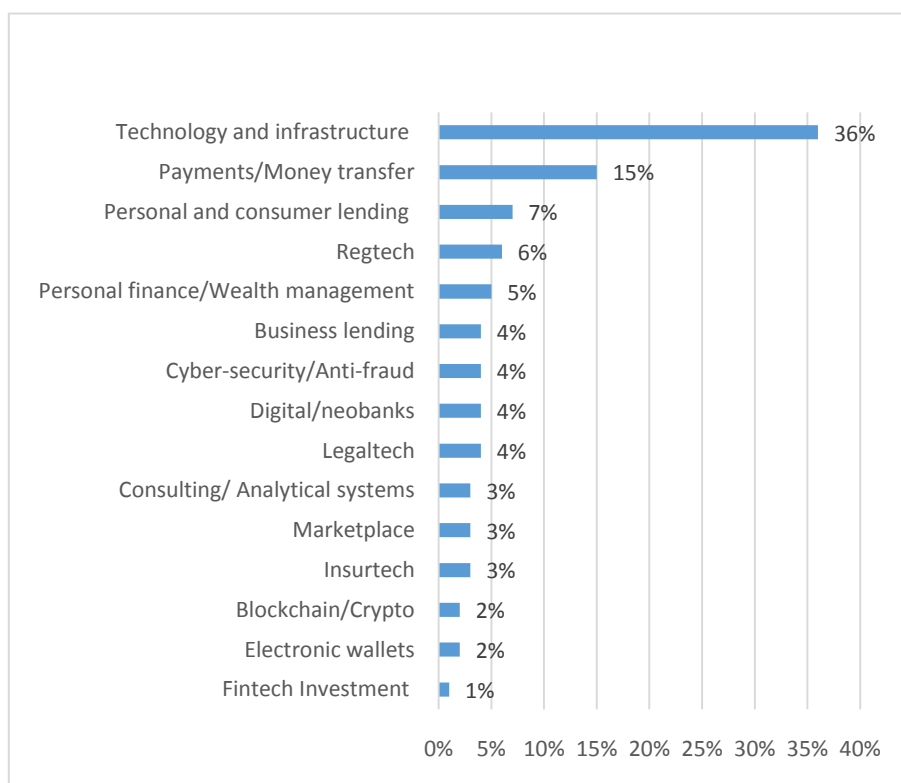

Рис. 2. Розподіл українських фінтех-компаній за сферами діяльності станом на 2024 р., % до загальної кількості

Джерело : складено на основі: [4; 6].

Тобто проведений аналіз спрямування діяльності фінтех-компаній показує, що найбільше зростання спостерігається у сфері технологічної інфраструктури, платіжних сервісів та аналітики, натомість споживче кредитування певною мірою “просіло” через зміну економічних умов. При цьому запит на пошук альтернативних джерел фінансування є перманентним, враховуючи обмеження на українському ринку на зміщення фокусу на інвестиції в інновації у оборонному секторі, що загалом аж ніяк не нівелює вагому роль фінтеху для стимулювання інноваційно-інвестиційних процесів у різних галузях і секторах в умовах подальшої цифровізації в Україні.

Необхідно відзначити, що до перспективних технологій серед українських фінтех-компаній можна віднести: RPA (роботизована

автоматизація процесів), API (інтерфейс програмування застосунків), хмарні сервіси, чат-боти, штучний інтелект, біометрика, блокчейн, Інтернет речей. Водночас загальновідомо, що основними технологіями у фінтех-діяльності є API, хмарні сервіси, чат-боти, штучний інтелект та власне RPA.

При цьому значні перспективи інвестування в інновації у фінансові технології, які широко використовуються закордоном, але ще не набули популярності в Україні, серед яких BNPL, робо-адвайзери та RegTech (регуляторні технології). Так, BNPL (buy now pay later) – модель, що дозволяє споживачам здійснювати покупки з можливістю оплати частинами без відсотків протягом визначеного періоду (за кордоном популярними є сервіси Afterpay, Klarna, Affirm). В Україні цей сегмент лише починає розвиватися і ще не досяг широкого впровадження, зокрема через певну недовіру і недостатні інвестиції.

Автоматизовані платформи, так звані робо-адвайзери, створені для того аби надавати інвестиційні поради та керувати портфелями клієнтів на основі алгоритмів (такими сервісами є Betterment, Wealthfront). В Україні цей ринок поки що не розвинений і більшість інвесторів покладаються на традиційні методи управління активами, відтак поширення ця технологія ще не набула.

Прикладний інтерес, зважаючи на інноваційність, становлять інвестиції в RegTech (регуляторні технології), що в закордонній практиці дають змогу фінансовим установам дотримуватися регуляторних вимог за допомогою автоматизації та аналітики. Такі рішення впроваджуються для підвищення ефективності комплаєнсу. НБУ акцентував, що кількість регуляторів, які розробляють RegTech-стратегії зростає і виокремлював такий сегмент як ціль у Стратегії розвитку фінтеху в Україні, втім ця сфера поки охоплює близько 7 % з усіх сфер діяльності фінтех-компаній [4; 6].

Таким чином, зважаючи на інноваційний потенціал і перспективність саме в цих напрямках, на нашу думку, слід розширювати сфери застосування фінансових послуг в Україні, адже розвиток BNPL дозволить споживачам здійснювати покупки без фінансового навантаження, робо-адвайзери –

забезпечать доступ до автоматизованого управління активами, дадуть змогу підвищувати фінансову грамотність і ефективність інвестицій, а сфера Regtech, своєю чергою становить значну цінність для бізнесу і регуляторів, адже дозволить автоматизувати дотримання регуляторних вимог, зменшити витрати фінансових установ, знизити ризики та підвищити прозорість фінансової системи України, що може сприятливо позначитись на динаміці інноваційно-інвестиційних процесів в країні, як результату також подальшої цифровізації економіки і соціуму.

Безумовно стратегічно важливо для розвитку ринку фінансових послуг впровадження стандартів відкритого банкінгу в Україні, як структурованого і безпечного обміну даними між надавачами платіжних послуг та технологічним оператором платіжних послуг через відкриті API (application programming interface). Переваги такої концепції у розширенні конкуренції та інновацій, зручності для користувачів, адже клієнти можуть керувати своїми рахунками через єдині платформи, підвищенні фінансової прозорості, зниженні вартості фінансових послуг, інтеграції з глобальними фінансовими системами та підвищенні рівня безпеки і захисту даних.

Враховуючи уже зазначене, пріоритетними напрямками імплементації фінансових технологій у національній економіці, враховуючи рівень інноваційності та водночас запит на значні обсяги інвестицій, є:

- штучний інтелект (передусім, допомагає оптимізувати бізнес-процеси, створює нові можливості для досягнення різних цілей для інноваційних підприємств);
- віртуальні активи (за умови вступу в дію закону “Про платіжні послуги” та внесення змін у Податковий кодекс);
- фінансова інклюзія (скажімо, Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року орієнтована на те, щоб забезпечити населення базовою фінансовою освітою, зростання кількості фінансово обізнаних підприємців і цифрової грамотності, загалом сприяти стабільному функціонуванню фінтех-екосистеми);

- додатки IoT (інтернет речей), що використовують біометричну автентифікацію, а саме впровадження технологій штучного інтелекту, глибокого навчання, інструментів для підвищення ефективності прийняття рішень та автоматизації роботи;
- блокчейн, оскільки ця технологія захищає транзакції від шахрайств;
- розвиток Big Data – автоматизує кредитні рішення, ризик-аналіз, є необхідною для RegTech-сфери;
- прогрес цифрових платіжних систем, оскільки це тренд в Україні, що включає розробку мобільних додатків, електронних гаманців, систем миттєвих платежів, які потребують удосконалення в міру зростання потреб споживачів;
- управління особистими фінансами тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Таким чином, фінансові технології в Україні набули особливого значення в умовах воєнного стану. Вони сприяють економічній стійкості, забезпеченню доступу до фінансових послуг та підтримці бізнесу. Основними пріоритетами імплементації фінтеху у національній економіці є розвиток електронних платежів, цифрового банкінгу, блокчейн-рішень, страхових та кредитних технологій, а також фінансової аналітики і Big Data. В цілому Україна демонструє активний розвиток фінтех-сектору, у якому працює понад 250 компаній, причому майже половина з них вже присутня на міжнародних ринках. Основними викликами залишаються недостатня диверсифікація джерел фінансування, адже 79 % компаній використовують власні кошти, обмежений доступ до зовнішніх інвестицій та дефіцит регуляторного середовища для деяких новітніх фінансових технологій, зокрема BNPL (buy now, pay later), робо-адвайзерів та RegTech. Одними з ключових ініціатив сьогодні є впровадження відкритого банкінгу (Open Banking), що сприятиме конкуренції та зручності фінансових послуг, інтеграція цифрових валют та блокчейн-рішень для підтримки волонтерських ініціатив і державного сектору.

Фінансові технології в Україні мають значний потенціал, особливо у сферах штучного інтелекту, кібербезпеки, хмарних сервісів та автоматизації фінансових процесів. Для подальшого розвитку інноваційно-інвестиційних процесів у цій сфері (як ланцюгова реакція – і у багатьох інших галузях) необхідно посилити державну підтримку, спростити регулювання, розширити міжнародне партнерство та залучати венчурний капітал задля диверсифікації інвестицій в інновації та зміцнення фінансового забезпечення. Євроінтеграційні процеси відкриватимуть нові можливості для адаптації українського фінансового сектору до глобальних стандартів та розширення доступу до нових ринків, зокрема після перемоги у війні та у випадку швидкого повноцінного членства у ЄС, що формує пріоритети для подальших наукових досліджень у частині викликів євроінтеграції.

Література

1. Демчишак Н., Солук О., Уляновська Ю. Потенціал впровадження інноваційних підходів у розрахунково-платіжних відносинах в умовах цифровізації економіки та підприємництва в Україні. *Міжнародний науковий журнал “Інтернаука”*. Серія “Економічні науки”. 2024. Вип. 7. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2024-7-10175>.
2. Демчишак Н., Клек А., Цветкова З. Інституційно-організаційні основи формування фінтех-екосистеми України: вплив інвестиційних ризиків на інноваційну активність і цифровізацію підприємств. *Ефективна економіка*. 2024. № 7. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.7.31>.
3. Крупка М.І., Демчишак Н.Б., Щуревич О.І. Розвиток фінтех-екосистеми в Україні: співпраця між стейкхолдерами в умовах цифрового суспільства. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”*. Серія “Економіка”. 2023. Вип. 28(56). С. 86-95. URL: [https://ecj.oa.edu.ua/assets/files/NZ_ek_Vyp_28\(56\).pdf](https://ecj.oa.edu.ua/assets/files/NZ_ek_Vyp_28(56).pdf).

4. Ляхова О., Юркевич О., Корець К. Сучасний стан фінтех-ринку в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2023. №. 79. URL: <https://doi.org/10.32782/bses.79-28>

5. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року та фінтех-каталог: окремі особливості реалізації та поточна динаміка в Україні. URL: https://fintechua.org/catalog_2024ua.

6. Український фінтех у 2024 році: ключові цифри та факти. Fintech Insider. URL: <https://fintechinsider.com.ua/ukrayinskyj-finteh-u-2024-rocziklyuchovi-czyfry-ta-fakty/>

7. Oxford languages. The Home of Language Data. URL: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/fintech>.

8. What is FinTech? Wharton FinTech. 2015. URL: <https://www.whartonfintech.org/blog/what-is-fintech/>

References

1. Demchyshak, N., Soluk, O. and Ulianovska, Yu. (2024), “Potential for implementing innovative approaches in payment relations under digitalization of economy and entrepreneurship in Ukraine”, *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal “Internauka”*. Seriiia “*Ekonomichni nauky*”, Vol. 7 <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2024-7-10175>.

2. Demchyshak, N., Klek, A. and Tsvietkova, Z. (2024), “Institutional and organizational foundations of forming Ukraine’s fintech ecosystem: impact of investment risks on innovative activity and digitalization of enterprises”, *Efektivna ekonomika*, Vol. 7 <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.7.31>.

3. Krupka, M., Demchyshak, N. and Shchurevych, O. (2023), “Development of the fintech ecosystem in Ukraine: cooperation among stakeholders in a digital society”, *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu “Ostrozka akademiia”*. Seriiia “*Ekonomika*”, Vol. 28(56), pp. 86-95, available at: [https://ecj.oa.edu.ua/assets/files/NZ_ek_Vyp_28\(56\).pdf](https://ecj.oa.edu.ua/assets/files/NZ_ek_Vyp_28(56).pdf) (Accessed 18 August 2025).

4. Liakhova, O., Yurkevych, O. and Korets, K. (2023), "The current state of the fintech market in Ukraine", *Prychornomorski ekonomichni studii*, Vol. 79 <https://doi.org/10.32782/bses.79-28>.
5. FinTechUA (2024), "Strategy for the development of fintech in Ukraine until 2025 and the fintech catalog: specific features of implementation and current dynamics in Ukraine", available at: https://fintechua.org/catalog_2024ua (Accessed 18 August 2025).
6. Fintech Insider (2024), "Ukrainian fintech in 2024: key figures and facts", available at: <https://fintechinsider.com.ua/ukrayinskyj-finteh-u-2024-roczni-klyuchovi-czyfry-ta-fakty/> (Accessed 17 August 2025).
7. Oxford Languages (n.d.), "The home of language data", available at: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/fintech> (Accessed 15 August 2025).
8. Wharton FinTech (2015), "What is FinTech?", available at: <https://www.whartonfintech.org/blog/what-is-fintech/> (Accessed 15 August 2025).

Стаття надійшла до редакції 20.08.2025 р.